Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-16

Ärende
TN 2019-1237

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-686 1651
jens.plambeck@sll.se

Trafiknämnden
2020-02-18, punkt 10

Förslag till yttrande över motion 2019:55 av Stellan Hamrin (V) om havsnivån

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsens förvaltning har bett trafiknämnden yttra sig gällande Motion 2019:55 av Stellan Hamrin (V) om havsnivån.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt motion 2019:55 av Stellan Hamrin (V) om havsnivån.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1. Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionstyrelsens förvaltning.

Förslag och motivering

Stellan Hamrin (V) har skrivit en motion till Regionfullmäktige angående förmodad havsnivåhöjning, som en följd av prognostiserade klimatförändringar, och vad denna i så fall kan få för konsekvenser på Mälaren som dricksvattentäkt. Motionären föreslår att Regionfullmäktige utifrån sitt uppdrag gällande fysisk planering besluta att snarast möjligt och tillsammans med berörda Länsstyrelser och kommuner uppvakta regeringen och begära;

- att en kvantitativ riskanalys omedelbart utförs vad gäller

havsnivåns inverkan på Mälaren och dess vattenförsörjning.
- att eventuella konsekvenser av detta för det pågående arbetet med Nya Slussen utreds.
- att en långsiktig plan upprättas för hela Mälarregionens framtida vattenförsörjning med full hänsyn till den stigande havsnivån.

Detta remissyttrande är avstämt med tillväxt- och regionplaneförvaltningen (TRF) då även de har fått i uppdrag att lämna yttrande på motionen. Innehållet i motionen kopplar främst an till vad som står i den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050, gällande både fysisk planering och vattenfrågor. TRF kommer i arbetet med sitt remissyttrande att ta kontakt med Länsstyrelsen som arbetar med klimatanpassningsfrågor, havsnivåhöjning och skyfallskartering. Länsstyrelsen har också relativt nyligen tagit fram en regional vattenförsörjningsplan för länet.

Motionens kärnfrågor handlar om bygget av den nya Slussen och vilken roll den kommer att spela i framtiden gällande Mälarens nivå, som betydande dricksvattentäkt, jämfört med Saltsjöns nivå. Ansvaret för bygget av nya Slussen ligger hos Stockholms stad och från staden har följande information inhämtats:

Nya Slussen byggs för att hålla i ungefär 100 år, vilket är normalt för den här typen av konstruktion. Anläggningen anpassas för att klara den havsnivåhöjning som är sannolik under sin livslängd.

En viktig del i planeringen för Slussens ombyggnad är arbetet med att minska översvämningsriskerna i Stockholm och i Mälardalen. Projektet tar höjd för en höjning av havets nivå med cirka 1 m på global nivå, vilket med landhöjningen inräknad innebär en havsnivå som är cirka 0,5 m högre än idag i Stockholmsområdet. Det innebär att nya Slussen anpassas till den havsnivåhöjning som SMHI bedömer som sannolik inom anläggningens livslängd på 100 år.

Även om klimatanpassning är en viktig del måste den nya anläggningen också planeras för att fungera i dagens klimat och ta hänsyn till den befintliga stadsmiljön, inte minst den kulturhistoriskt känsliga miljön i Gamla stan. Att anpassa Slussen till nivåer långt över den sannolika havsnivåhöjningen skulle påverka stadsbilden och kulturmiljön negativt.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-16

Ärende
TN 2019-1237

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Sara Catoni
Tf. förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Region Stockholm

1 (2)

Ankom
Region Stockholm
2019 -10- 15
Dnr RS 2019-0997
2019:55

Region Stockholm
2019-10-15

Motion av Stellan Hamrin (V) om havsnivån

I september 2019 kom IPCC med den senaste forsknings-rapporten om klimat-utvecklingen med betoning på vatten. Där konstaterade en enig forskar-kår att havet stiger snabbare än tidigare beräknat. Även om en heltäckande kvantitativ risk-analys fortfarande saknas framgår att det är 17 % risk att havet stiger mer > 1,1 m i globalt genomsnitt till år 2100.

Man konstaterar att det under de senaste åren framkommit starka tecken på att Väst-Antarktis rand-glaciärer kan kollapsa inom överskådlig framtid och att det skulle innebära att havet då kan stiga med 2,0 – 2,5 m till år 2100. Eftersom forskar-kåren inte är helt enig avstår man från att inkludera detta i sin bedömning. Det kan dock komma att ske i nästa rapport år 2022. Man skriver uttryckligen (Kap. 4) att större infrastruktur-projekt, som inte gradvis kan anpassas till det stigande havet, ska räkna med en havsnivå år 2100 på + 2,0 m.

SMHI:s och därmed samhällets officiella bedömning är fortfarande att havsnivån runt Sverige år 2100 har stigit med högst 1,0 m med 100 % säkerhet. Länsstyrelsen har dock tagit höjd för en något högre nivå, men utan att låta detta korrigera bygget av Nya Slussen.

Havet stiger vid Sveriges kuster i takt med det globala medelvärdet, men hänsyn måste tas till den lokala landhöjningen. Den är i regionen konstant mellan 4 och 6 mm per år. Havsnivåhöjningen är idag runt 3,7 mm/år och exponentiellt ökande. Den beräknas år 2100 till 20 mm/år (ev. mer).

Havsnivåhöjningen kommer att kraftigt påverka all fysisk planering längs våra kuster och när havet stiget till Mälarens nivå (+ 0,67 m) också Mälaren. Detta kan i värsta fall ske runt 2050. Detta kommer att innebära nya, stora anpassnings-kostnader för privat-personer, industri och näringsliv, kommuner, Region och Stat.

Mälaren är Regionens enda stora råvattentäkt och planeras försörja 2,5 miljoner människor. Den kan p.g.a. Nya Slussen (klar 2025) i värsta fall slås ut redan runt 2050. En ev. ombyggnad av Slussen måste då påbörjas runt 2040. Den bästa – och sannolikt enda – möjliga vattentäkten är Vättern, där nu Örebro bestämt att ta sitt dricksvatten. Skånes vattenförsörjning sker med

vatten från sjön Bolmen i Småland. Det tog 25 år från det första politiska beslutet tills vattnet rann i kranarna.

Vätterns vatten är ur dricksvatten-synpunkt det bästa i landet och kan egentligen drickas utan rening, vilket dock inte är tillåtet för kommunala vatten-täkter. Vattnet hotas dock f.n. dels av flygvapnets begäran om kraftigt ökande skjutningar, dels av planerna på en av världens största gruvor för jordarts-metaller vid Gränna. Båda dessa aktiviteter sprider oavsett åtgärder bl.a. stora mängder mycket giftiga tungmetaller. Det är sannolikt att båda dessa hot kommer att avgöras på regeringsnivå.

Länsstyrelsen har enligt svar på en tidigare interpellation från mig begärt att Regeringen ska vidta lämpliga åtgärder, men inget har hänt.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås Regionfullmäktige utifrån sitt uppdrag vad gäller fysisk planering besluta, att snarast möjligt och tillsammans med berörda Länsstyrelser och kommuner uppvakta regeringen och begära;

att en kvantitativ risk-analys omedelbart utförs vad gäller havsnivåns inverkan på Mälaren och dess vattenförsörjning

att eventuella konsekvenser av detta för det pågående arbetet med Nya Slussen utreds

att en långsiktig plan upprättas för hela Mälarregionens framtida vattenförsörjning med full hänsyn till den stigande havsnivån.

Stellan Hamrin

Stellan Hamrin (V)